

Bijeenkomst 1: visie en uitgangspunten (team)

Passende perspectieven – taal			
Bijeenkomst 1 Visie en uitgangspunten	Doel: <ul style="list-style-type: none"> • Teambrede oriëntatie op de visie, werkwijze, uitgangspunten en materialen van Passende perspectieven. • Creëren van draagvlak voor de invoering van Passende perspectieven – taal • Samenstellen van taalwerkgroep, inclusief afspraken over vervolgtraject 	Bijeenkomst 1 Team 120 min	Mei-September
Materialen: <ul style="list-style-type: none"> • Wegwijzer • Profielschetsen • Leerroutes Taal • Maatwerk aanpassingen • Checklist intakegesprek (bijlage 1.1) • PowerPointpresentatie (bijlage 1.2) • Korte toelichting op producten (bijlage 1.3) • DVD 			

Vooraf aan de bijeenkomst

Voorafgaand aan deze bijeenkomst bespreekt de externe begeleider aan de hand van een checklist (bijlage 1.1) met het management de aanleiding om Passende perspectieven voor taal in te voeren. Het doel van de intake is om te bepalen hoe Passende perspectieven aansluit bij de ontwikkelingen op de school in het kader van passend onderwijs.

Samenvatting

Deze bijeenkomst is bedoeld voor het hele team van een school. De school heeft de intentie uitgesproken om Passende perspectieven voor taal in het komend schooljaar in te voeren. In deze teambrede bijeenkomst wordt de beginsituatie van de school geïnventariseerd door gezamenlijk na te denken over vragen als: Wat is de reden om Passende perspectieven in te voeren? Wat is de visie van de school op taalonderwijs? Is de school al gewend om doelgericht werken? Is de school bereid om tijd en ruimte voor de invoering van Passende perspectieven te reserveren?

De externe begeleider is verantwoordelijk voor de inhoud van deze bijeenkomst. De interne projectcoördinator (of taalcoördinator) is voorzitter, bewaakt het proces en maakt het verslag van de bijeenkomst. Management en teamleden zijn aanwezig.

Aan het einde van deze bijeenkomst worden afspraken gemaakt over het vervolgtraject. Verder wordt besloten wie zitting gaat nemen in de werkgroep taal. Naast de intern begeleider zal daar minstens één groepsleerkracht van de groepen 6-8 aan deelnemen die leerlingen begeleidt met specifieke onderwijsbehoeften voor taal.

Doelstelling

- teambreed oriënteren op de visie, werkwijze, uitgangspunten en materialen van Passende perspectieven;
- creëren van draagvlak voor de invoering van Passende perspectieven;
- samenstellen van taalwerkgroep, inclusief afspraken over vervolgtraject.

Vorbereiding

- De extern begeleider bereidt de bijeenkomst voor door zich in te lezen over visie, werkwijze en uitgangspunten van Passende perspectieven voor taal. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van de PowerPoint presentatie (bijlage 1.2). Bovendien verdiept de begeleider zich in de opzet en inhoud van de producten die voor taal zijn ontwikkeld: de wegwijzer, leerroutes, profielschetsen en maatwerk aanpassingen (bijlage 1.3).
- Bekijk van te voren het filmfragment op de DVD dat hoort bij bijeenkomst 1, om zo al een beeld te vormen van wat daarin wordt getoond.
- De extern begeleider plant de teambijeenkomst en maakt een programma voor ongeveer 120 minuten.

Na de bijeenkomst

Het management maakt afspraken met het team over de randvoorwaarden en de te volgen werkwijze waarbinnen het implementatietraject Passende perspectieven voor taal plaats gaat vinden. Deze afspraken komen in een plan van aanpak, inclusief de samenstelling van de taalwerkgroep, de afzonderlijke werkzaamheden van de werkgroepleden en de tijdsplanning waarbinnen het implementatietraject gaat plaatsvinden.

Inhoud

Bijeenkomst 1: Passende Perspectieven – taal, visie en uitgangspunten	
<ul style="list-style-type: none">• Presentatie	<ul style="list-style-type: none">• 'Visie, werkwijze en uitgangspunten' (PowerPoint, bijlage 1.2)• Producten Passende perspectieven• Hoofdstuk 1 en 2 uit het algemene deel van de implementatiemap
<ul style="list-style-type: none">• Opdracht 1: Passende perspectieven Circuit	<ul style="list-style-type: none">• Samenvatting van beschrijvingen van de producten Passende perspectieven (bijlage 1.3)• Producten Passende perspectieven, te weten: wegwijzer, profielschetsen, leerroutes en maatwerk aanpassingen
<ul style="list-style-type: none">• Opdracht 2: Methode- of doelgericht werken aan taal	<ul style="list-style-type: none">• Continuüm methode- of doelgericht werken
<ul style="list-style-type: none">• Opdracht 3: Invullen van een taalcirkel	<ul style="list-style-type: none">• Plaatje taalcirkel
<ul style="list-style-type: none">• Opdracht 4: Inzet Passende perspectieven – taal	<ul style="list-style-type: none">• PowerPoint sheets, 16-18
<ul style="list-style-type: none">• Opdracht 5: Bekijken van filmfragment	<ul style="list-style-type: none">• DVD
<ul style="list-style-type: none">• Afspraken voor vervoltraject	<ul style="list-style-type: none">• Pen en papier om plan van aanpak te formuleren

Presentatie: Visie, uitgangspunten en producten van Passende perspectieven - taal

Bij de presentatie over de visie en uitgangspunten kan de extern begeleider gebruik maken van de PowerPoint Presentatie (bijlage 1.2). Toelichting op de dia's is te vinden op de notitievelen onder de dia. Vooral de toelichting op de doelgroepen en de bijbehorende leerroutes is van belang. Ook kan worden teruggerepen, waar nodig, op de informatie zoals beschreven in de hoofdstukken 1 en 2 van het algemene deel van deze map. Voor de uitleg van de producten Passende perspectieven - taal wordt verwezen naar bijlage 1.3, naar de website www.passendeperspectieven.slo.nl en naar de producten zelf.

NB: Spelling is geïntegreerd in het domein schrijven. Zie ook p. 21 en 22 van de publicatie: *Passende perspectieven taal. Overzichten van leerroutes.* (2012).

Opdracht 1: Passende perspectieven – taal: circuit

Er zijn vier type producten ontwikkeld door Passende perspectieven - taal: te weten: de wegwijzer, leerroutes, profielschetsen en maatwerk aanpassingen.

Leg deze producten op vier verschillende tafels en verdeel het team in vier groepen. De groepen gaan per tafel een kwartier aan de slag en schuiven dan door naar de volgende tafel. Bij iedere wisseling noteert elke groep van die tafel wat hen is opgevallen aan de materialen of welke vragen het materiaal oproept.

Tafel 1: wegwijzer;

Tafel 2: leerroutes (in kleur en op A3-formaat);

Tafel 3: profielschetsen;

Tafel 4: maatwerk aanpassingen.

Verzamel het commentaar van de groepen en bespreek het om na te gaan in hoeverre de producten aansluiten bij de visie van de school op taal.

Opdracht 2: Methode- of doelgericht werken aan taal

Het werken vanuit doelen is een belangrijk uitgangspunt bij Passende perspectieven. De vraag is hoe de school dat gaat aanpakken. Veel leerkrachten zullen misschien werken met de taalmethode als leidraad en kijken daar ook niet veel vanaf. Sommige leerkrachten hebben de doelen misschien als startpunt om een taalaanbod te formuleren, Andere leerkrachten gebruiken de methode als houvast, maar hebben doelen voor de langere termijn in hun hoofd.



Figuur 1. Methode – en/of doelgericht werken. (Bron: Boswinkel, N. Buijs, K., Veltman, H. (2013). Figuur gebruikersmogelijkheden passende perspectieven. SLO: Enschede)

In deze opdracht gaat erom dat de teamleden afzonderlijk zich positioneren op het continuüm van methode- of doelgericht werken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het lokaal. Op de grond is een denkbeeldige lijn getekend (of afgeplakt met tape) en er is afgesproken dat de linkerkant van het lokaal de methode-gestuurd kant is, en de rechterkant van het lokaal de doelgerichte kant. Dan wordt aan iedereen gevraagd om zichzelf te plaatsen op dit continuüm en te lopen naar een punt op de lijn waarvan hij/zij denkt dat het klopt voor zijn/haar eigen bijdrage op de school. Met andere woorden: hij/zij kiest een positie op het continuüm door na te gaan in hoeverre er door hem/haarzelf op individueel niveau (evt. ook op schoolniveau) methode-gestuurd of doelgericht wordt gewerkt voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Vervolgens vertelt iedereen aan elkaar waarom hij of zij daar staat. Denk daarna erover na of je deze positie wilt behouden of wilt veranderen.

Opdracht 3: Invullen van een taalcirkel

Bij het implementeren van een verandering, in dit geval het werken met producten van Passende perspectieven - taal, is het van belang om de verandering in te bedden in de huidige situatie. Het invullen van een taalcirkel is een handige tool om de essentie van het huidige taalonderwijs op de school te inventariseren en om aan te geven wat er nog op het gebied van taalonderwijs moet gebeuren.

De taalcirkel kent een binnen- en buitencirkel. In de binnencirkel komen alle resultaten en opbrengsten te staan die al bereikt zijn op het gebied van taal(beleid)onderwijs. In de buitencirkel komt te staan wat er nog zou moeten gebeuren op het gebied van taalonderwijs, met andere woorden wat er nog bereikt moet worden. Dit wordt uitgesplitst in een uitwerking op individueel niveau (linkerkant van de cirkel) en in een uitwerking op schoolniveau (rechterkant van de cirkel).



Figuur 2. De taalcirkel (Bron: Huibers, A. & Visser, C.F. (2005).

Verdeel het team in groepjes van maximaal 4 personen. Teken per groepje op een flap-over een binnen- en buitencirkel, zoals hierboven aangegeven. Geef ook een linker- en rechterkant aan, door de cirkels in tweeën te verdelen.

Werk eerst individueel en zoom in op de **linkerkant** van de cirkel:

1. Schrijf op een post-it wat jij al gedaan hebt in relatie tot taalonderwijs en plak deze op de binnenste cirkel.
2. Schrijf op een post-it wat jij nog zou willen doen in de context van taalonderwijs en plak deze op de buitenste cirkel.

Bespreek dan met je groepje wat je gezamenlijk gaat noteren aan de **rechterkant** van de cirkel:

3. Wat heeft de school al gedaan in relatie tot het taalonderwijs?
4. Wat zou de school nog moeten doen in verband met taalonderwijs?

Noteer de gezamenlijke antwoorden op de flap-over zelf.

Bespreek plenair de voor de groepjes verzamelde gegevens. Wat valt er op? Wat zegt dit over de visie van de school op taalonderwijs? Wat zegt dit in relatie tot het werken met Passende perspectieven en is dat in lijn met de behoefte op de school?

Opdracht 4: Inzet Passende perspectieven - taal

In de presentatie zijn de uitgangspunten die Passende perspectieven behandelt. (sheet 16-18). Met behulp van deze opdracht wordt bepaald in hoeverre deze aansluiten bij de taalvisie en werkwijze van de school.

Kies een uitgangspunt, bijvoorbeeld het onderstaande, en bespreek dit met elkaar.

Het maken van keuzes kan over het algemeen op verantwoorde wijze vanaf de leeftijd van 9 à 10 jaar. Vanaf 10 jaar is het voor een school duidelijk welke capaciteiten en mogelijkheden een leerling heeft als het gaat om een uitstroombestemming.
 Bron: Passende perspectieven – taal. Wegwijzer. (2012). SLO: Enschede. p.10.

Vragen die hierbij gesteld kunnen worden zijn:

- Op welke manier sluit dit uitgangspunt aan bij de huidige situatie op school?
- Welke aanpassingen zijn wenselijk?
- Welke aanpassingen zijn haalbaar?

Opdracht 5: Bekijken van filmfragment¹

Samenvatting filmfragment, behorende bij bijeenkomst 1

In het fragment is te zien dat de intern begeleider van de school uitlegt wat de motivatie is om als school te gaan werken met Passende perspectieven. Verder gaat hij in op wat het werken met Passende perspectieven taal voor zijn school heeft opgeleverd: namelijk het meer opbrengstgericht werken aan taalonderwijs. De leerkracht van groep 8 legt vervolgens uit hoe zij met de leerroutes heeft gewerkt. Ook vertelt ze hoe zij meer doelgericht is gaan werken, wat heeft geresulteerd in een minder methodegerichte aanpak en het zelf ontwikkelen van materialen rondom thema's. Drie leerlingen leggen uit wat de juf nu anders doet. De externe begeleider vertelt wat een school nodig heeft om met Passende perspectieven taal te werken.

Ga na afloop met de teamleden in discussie, met behulp van onderstaande vragen.

- Wat wordt in het filmmateriaal verstaan onder opbrengstgericht taalonderwijs?
- Welke van de genoemde aspecten enthousiasmeren jullie om met Passende perspectieven – taal aan het werk te gaan?
- Zijn situaties uit de filmfragmenten herkenbaar? Hebben de teamleden nieuwe dingen gehoord?

Afspraken maken voor vervolgtraject

Het management maakt afspraken met het team over de uitwerking en implementatie van Passende perspectieven - taal. De resultaten worden opgetekend in een plan van aanpak. Daarbij gaat het om:

- het maken van afspraken over de voorwaarden die in school gerealiseerd moeten zijn om te kunnen starten met de invoering van Passende Perspectieven.
- het samenstellen van een taalwerkgroep, te weten een intern projectcoördinator (vaak intern begeleider of een taalcoördinator) en minstens één leerkracht (groep 6 – 8) die leerlingen met speciale behoeften in hun klas hebben. Deze groep gaat Passende perspectieven – taal in het komende jaar toepassen.
- het maken van beslissingen over wie meedoen, wat er gedaan moet worden en wanneer. Het is van belang om de verantwoordelijkheden, inclusief een tijdplanning goed in beeld te hebben, voordat er daadwerkelijk met de implementatie van Passende perspectieven voor taal gestart kan worden.

Bronnen

Boswinkel, N., Buijs, K., & Veltman, H. Veltman. (2013). *Figuur gebruikersmogelijkheden passende perspectieven*. SLO: Enschede.

Langberg, M., Leenders, E. & Koopmans, A. (2012). *Passende perspectieven - taal: Wegwijzer*. SLO: Enschede. <http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/wegwijzer/>

Langberg, M., Leenders, E. & Koopmans, A. (2012). *Passende perspectieven - taal: Overzichten van leerroutes*. SLO: Enschede. <http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/routes/>

¹ Het filmfragment mag alleen voor onderwijskundige doeleinden gebruikt worden.

Huibers, A. & Visser, C.F. (2005). *De cirkeltechniek bij organisatieverandering*. (aangepast door A.M. van der Laan). <http://artikelencoertvisser.blogspot.nl/2007/12/de-cirkeltechniek-bij.html>



Bijlage 1.1: Intakeformulier

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 1.1: Intakeformulier

Voorafgaand aan vakspecifieke bijeenkomst 1: Passende perspectieven - taal: visie en uitgangspunten

Wie vult dit formulier in?

Dit formulier zal ingevuld worden door de externe begeleider in samenspraak met de directie en het management van de school, en wel voordat de eerste vakspecifieke bijeenkomst over de implementatie van Passende perspectieven start.

Het doel van de intake

Het doel van de intake is om te constateren hoe Passende perspectieven aansluit bij de ontwikkelingen van de school in het kader van passend onderwijs.

De intakevragen worden gesteld om een beeld te krijgen van:

- de aanleiding van de school om met Passende perspectieven te gaan werken
- de visie van de school op taal- of rekenonderwijs
- de wijze waarop de school omgaat met leerlingen met een ontwikkelingsperspectief
- de mate waarin de school methodegericht of doelgericht werkt.
- de beschikbaarheid van ondersteuning op taal- of rekengebied, bijvoorbeeld in de vorm van een taal- of rekenwerkgroep of taal/rekencoördinator.

Op basis van deze gegevens komt de externe begeleider met een advies over de implementatie van Passende perspectieven op de school.

Algemene gegevens	
Naam van de school: Adres van de school: Naam van de interne projectcoördinator: Telefoonnummer interne projectcoördinator Email van de interne projectcoördinator:	
Korte beschrijving van de school	
Type school: Totaal aantal leerlingen:	
Leerlinggegevens	
Hoe ziet het uitstroomperspectief van de groep schoolverlaters er in percentages uit?	... % vmbo-t of hoger
	... % vmbo-k of b
	... % vmbo-k of b met lwo
	... % praktijkonderwijs
	... % vso-arbeidsmarktgericht
Voor hoeveel leerlingen heeft de school voor het komende schooljaar een ontwikkelingsperspectief (opp) opgesteld?	... leerlingen
Voor hoeveel van deze leerlingen (met opp) wilt u Passende perspectieven inzetten? En uit welke groepen komen deze leerlingen?	... leerlingen leerlingen uit groep 5/6/7/8 leerlingen uit groep 5/6/7/8

Vult dit in voor: (omcirkel het antwoord)	Taal	Rekenen
Visie op taal-/rekenonderwijs		
<p>Is er op de school een visie op reken-/taalonderwijs geformuleerd? Zo ja, beschrijf deze hieronder in het kort.</p>		
Leerlijn- en methodegebruik op de school		
<p>In welke mate werkt de school vanuit de ontwikkeling van de leerling?</p> <p>In welke mate werkt de school doelgericht?</p> <p>In welke mate werkt de school methodegericht?</p> <p>Welke taal- of rekenmethode(n) gebruikt de school?</p> <p>Welke aanvullende taal- of rekenmaterialen en –middelen gebruikt de school?</p>		
<p>Advies over het implementatie traject Passende perspectieven <i>(in te vullen door externe begeleider)</i>:</p>		
<p>Ruimte voor vragen en/of opmerkingen:</p>		



Bijlage 1.2: PowerPoint- presentatie

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Passende perspectieven

PowerPoint Taal Bijeenkomst 1: Visie en uitgangspunten

slo

Overzicht bijeenkomsten

Bijeenkomst 1	Visie en uitgangspunten (team)
Bijeenkomst 2	Beginsituatie bepalen en leerling plaatsen in leerroute
Bijeenkomst 3	Doelen selecteren en vastleggen
Bijeenkomst 4	Formuleren van onderwijsaanbod
Bijeenkomst 5	Uitvoeren en evalueren van onderwijsaanbod
Bijeenkomst 6	Evalueren op leerlingniveau
Bijeenkomst 7	Evalueren op schoolniveau

Doel van bijeenkomst 1

- Teambrede oriëntatie op de visie, werkwijze en producten van Passende perspectieven - taal
- Creëren van draagvlak voor de invoering van Passende perspectieven - taal
- Samenstellen van taalwerkgroep en afspraken maken voor het implementatietraject

slo

Inhoud bijeenkomst 1

- Visie, werkwijze, uitgangspunten en producten Passende perspectieven
- Opdracht 1: Passende perspectieven: circuit
- Opdracht 2: Methode- of doelgericht werken
- Opdracht 3: Taal(beleids)cirkel
- Opdracht 4: Inzet Passende perspectieven - taal
- Opdracht 5: Filmfragment
- Plan van aanpak

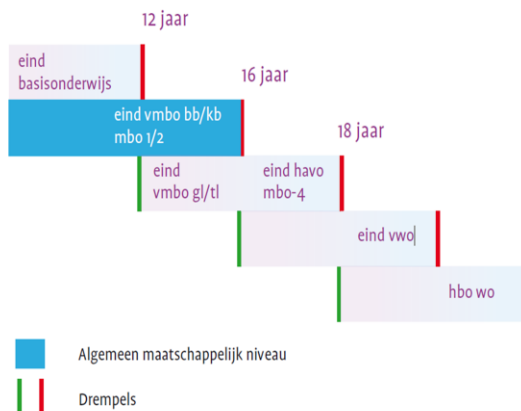
slo

Passende perspectieven en Referentiekader

1F: niveau dat leerlingen op 12-jarige leeftijd moeten kunnen bereiken

2F: niveau dat iedere Nederlander zou moeten beheersen om maatschappelijk te kunnen functioneren

Referentiekader



slo

In het referentiekader taal en rekenen staan doelen geformuleerd, die leerlingen zouden moeten beheersen op 12, 16- en 18-jarige leeftijd. Het doel van het referentiekader is een algemene niveauverhoging op het gebied van taal en rekenen. Daarnaast wil men met een gemeenschappelijk referentiekader van basisonderwijs tot hoger onderwijs dat er doorlopende leerlijnen ontstaan en dat programma's van de verschillende schooltypes beter op elkaar aansluiten. Het referentiekader maakt onderscheid in twee soorten referentieniveaus, namelijk een fundamenteel (minimum)niveau uitgewerkt in F-doelen en een streef (basis)niveau, uitgewerkt in S-doelen. Het fundamentele niveau is een minimumniveau, gericht op basale kennis en inzichten en heeft een toepassingsgerichte benadering van taal. Het functioneel gebruiken van kennis en vaardigheden staat voorop.

Knelpunt ...

Een groep leerlingen haalt niveau 1F niet op
12-jarige leeftijd....



slo

De referentieniveaus uit het referentiekader zijn ook voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften het uitgangspunt. Er zijn echter leerlingen die, ondanks de inspanningen van de school, de referentieniveaus niet halen op het moment dat het van hen wordt verwacht. Dan kan het nodig zijn om keuzes te maken. Bijvoorbeeld voor die leerlingen waarvoor een ontwikkelingsperspectief is vastgesteld en waar de school nu voor de vraag staat wat een passend aanbod is voor deze leerling.

Passende Perspectieven

Doel: Leerlingen in het basisonderwijs en speciaal (basis) onderwijs verder op weg helpen naar 1F

Door het maken van inhoudelijke keuzes en door de inzet van hulpmiddelen

Een onderzoekende houding biedt passende perspectieven



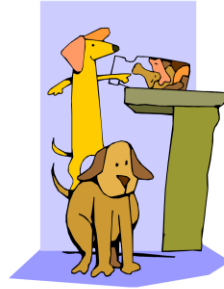
slo

Het project Passende Perspectieven ondersteunt interne begeleiders (IB-ers), taal- of taalcoördinatoren en leerkrachten bij het maken van (inhoudelijke) keuzes, zodat leerlingen die referentieniveau 1F naar verwachting niet halen op 12-jarige leeftijd, een onderwijsaanbod krijgen dat past bij hun ontwikkelingsperspectief. Zo kan de school werken aan landelijke, hoge doelen, maar wel op die onderdelen die perspectief bieden voor deze leerlingen. Leerlingen die referentieniveau 1F niet halen, zitten zowel in het regulier als in het speciaal (basis) onderwijs.

[Leerlingen met een zml of zml-mg indicatie hoeven 1F niet te halen, maar het is natuurlijk niet verboden de doelen wel na te streven.](#)

Mogelijke interventies

- Intensief programma om aansluiting bij de groep te houden/remediëren
- **Inzetten van hulpmiddelen en er mee leren omgaan**
- **Leerroutes: passend aanbod door onderbouwde keuzes**



slo

Leerlingen die achterblijven bij de verwachtingen krijgen doorgaans eerst een intensief programma aangeboden dat ertoe zou moeten leiden dat de aansluiting bij de groep behouden blijft. Ook remedial teaching behoort tot de ingrediënten van een intensiever programma.

Soms is de reden dat een leerling achterblijft het feit dat hij niet de juiste hulpmiddelen op het juiste moment krijgt aangeboden.

Toch is het zo dat soms keuzes in aanbod (doelen) nodig zijn om de leerling verder te helpen. De beschikbare hoeveelheid onderwijstijd afgezet tegen de vorderingen van de leerling noopt soms te het maken van keuzes.

Functionaliteit van een doel voor de leerling, gezien zijn ontwikkelingsperspectief, is een belangrijk criterium om op een doel te focussen danwel een doel te schrappen.

Doelgroepen en leerroutes

Rekening houdend met:

- cognitieve capaciteiten en/of specifieke beperkingen
- doorstroom vervolgonderwijs (uitstroombestemming/ontwikkelingsperspectief)
- bandbreedte

Groep 1  **Leerroute 1 (vmbo-tl/gl en hoger)**

Groep 2  **Leerroute 2 (vmbo bb/kb)**

Leerroute 3 (PrO en VSO arbeid)

- Leerlingen zitten in alle vormen van primair onderwijs, dus zowel regulier als, speciaal (basis) onderwijs.

slo

Leerroute 1:

Leerlingen met *voldoende cognitieve capaciteiten* met een specifieke beperking die in staat worden geacht met extra (didactische) inspanningen/aanpassingen/hulpmiddelen minimaal 1F te halen.

Leerroute 2:

Leerlingen met minder cognitieve capaciteiten die 1F nog niet halen, maar die in staat worden geacht met extra (didactische) inspanningen/aanpassingen/hulpmiddelen 1F alsnog te halen.

Leerroute 3:

Leerlingen met minder cognitieve capaciteiten die 1F nog niet halen, maar die in staat worden geacht met extra (didactische) inspanningen/aanpassingen/hulpmiddelen verder te komen dan nu het geval is.

Voor wie is Passende Perspectieven bedoeld?

Voor leerlingen die niveau 1F niet halen op 12 jarige leeftijd.

Doel van Passende Perspectieven voor Taal:
Leerlingen zo ver mogelijk op weg helpen met 1F als richtlijn

Leerlingen met een zml of zml-mg indicatie zijn uitgezonderd

Leerlingbeschrijvingen taal

"Lezen gaat minder, maar ik begrijp wel wat er staat. De kleine woordjes zoals 'de' en 'hun' daar struikel ik over.."

Rachel zit in groep 8. Haar resultaten op het LOVS zijn wisselend. Voor Begrijpend lezen en Studievaardigheden niveau A, Woordenschat niveau B en Technisch lezen en Spelling niveau D/E. Ze heeft een score van 549 op de Cito-eindtoets en gaat naar brugklas havo/vwo. De leerkracht maakt zich echter zorgen of ze havo wel aankan. Rachel heeft dyslexie.

Volgend jaar gaat Max naar het praktijkonderwijs volgen. Eerst wilde Max niet lezen. Maar hij wil vrachtwagenchauffeur worden net als zijn vader. Toen hij het daar met de leraar over had, ging bij Max het knopje om. Daar doet Max het nu voor. Door deze veranderde inzet, gaat het lezen nu beter. Ook spelling gaat beter (...)

Paolo is 11 jaar en zit in groep T5/6 van SBO de Ooievaar bij juffrouw Fatima. Hij heeft PDD-NOS en ADHD. Paolo zegt dat het met taal goed gaat. Toch heeft hij moeite om mij uit te laten praten en mij aan te kijken. Hij zit omgedraaid en zit niet stil. Paolo praat binnensmonds in hele korte onvolledige zinnen met een accent. Hij heeft moeite om bij het onderwerp van het gesprek te blijven

"Nieuwsbegrip is moeilijk", zegt Max.
"Het gaat over de Tsunami en over jjsbeer Knut. Eigenlijk is het alleen maar lezen, alleen maar lezen. Dat is zo moeilijk."

slo

Van referentieniveaus naar passende perspectieven - taal

Leerroute 1:

- Uitgangspunt: wat vraagt vervolgonderwijs?
- Minimaal 1F, streven naar 2F/1S
- Compensatie/dispensatie op specifieke onderdelen

Leerroute 2:

- Gerichte aandacht 1F einde PO
- Prioriteit: inslijpen vaardigheden (technisch lezen, begrijpen wat er staat, proefwerkvragen beantwoorden etc.)
- Veel gerichte oefening
- Van 1F zijn enkele doelen afgevallen: eerst basisvaardigheden

Leerroute 3

- Keuzes 1F: taalvaardigheden nodig voor maatschappelijke zelfredzaamheid van leerlingen

slo

Drie routes **1** **2** **3**

Leerroute 1:
voor leerlingen die
uitstromen naar vmbo-t,
naar havo of naar vwo.

In leerroute 1 blijven alle in het referentiekader genoemde doelen in tact. Voor leerlingen die deze leerroute krijgen aangeboden, is belangrijk dat hen voldoende hulpmiddelen ter beschikking staan en dat bij toetsing rekening gehouden wordt met hun beperking.

Leerroute 2:
voor leerlingen die
doorstromen naar
vmbo-b/k, al dan niet met
leerwondersteuning.

Deze leerlingen halen 1F niet aan het eind van het basisonderwijs maar zijn wel een eind op weg en kunnen doorgroeien in het vervolgonderwijs. Daar halen zij 1F alsnog op bijvoorbeeld 14-jarige leeftijd. Tevens is een fundament gelegd voor het halen van 2F op 16-jarige leeftijd. Voor deze leerlingen staat meer gerichte aandacht voor de basisonderdelen van taal- en rekenen centraal. Bij leerroute 2 is aangegeven welke doelen van 1F prioriteit zouden moeten krijgen.

Leerroute 3:
voor leerlingen die door-
stromen naar het praktijk-
onderwijs of vso arbeid.

Deze leerlingen werken in het vervolgonderwijs alsnog aan het behalen van referentieniveau 1F. Voor hen zijn keuzes in doelen gemaakt, met name met betrekking tot de functionaliteit van de doelen, het abstractieniveau/ de mate van formalisering en de eisen die worden gesteld aan automatisering/ memorisering. Hoewel leerlingen die naar vso-zml doorstromen niet aan de referentieniveaus hoeven te voldoen, kunnen delen van leerroute 3 wel degelijk goed bruikbaar zijn in het zml.

slo

Producten Passende perspectieven



Wegwijzer taal



Leerroutes taal



Profielchetsen taal



Maatwerk aanpassingen

www.passendeperspectieven.slo.nl

slo

Alle producten zijn te downloaden via www.passendeperspectieven.slo.nl
Ook kan een papieren versie besteld worden via Printing on Demand. Dit kan via dezelfde website.

Product: Wegwijzer



Inleidende publicatie over:

- om welke leerlingen het gaat die 1F voor taal niet halen
- wat de leerroutes taal inhouden en hoe ze tot stand zijn gekomen
- hoe u de leerroutes taal en andere producten van Passende perspectieven kunt gebruiken.

slo

Uitgangspunten Passende perspectieven

Uitgangspunt 1: Weloverwogen keuzes maken met behulp van leerroutes/doelenlijsten

- De leerroutes Passende perspectieven beschrijven wat leerlingen moeten kennen en kunnen met het oog op een bepaalde uitstroombestemming.
- De veronderstelling is dat het maken van verantwoorde keuzes in doelen en het daar gericht aan werken er toe zal leiden dat leerlingen die zaken beheersen die er gezien hun perspectief toe doen.
- De keuzes zijn gebaseerd op de functionaliteit van de taalvaardigheden voor de leerlingen in het vervolgonderwijs.

slo

- Het maken van keuzes kan over het algemeen op verantwoorde wijze vanaf de leeftijd van 9 à 10 jaar. Vanaf 10 jaar is het voor een school duidelijk welke capaciteiten en mogelijkheden een leerling heeft als het gaat om een uitstroombestemming.

Uitgangspunt 2: Gemaakte keuzes inbedden in een planmatige en cyclische manier van werken

- De producten zijn ingebed in een planmatige en cyclische manier van werken.
- De beslissing om een aangepast aanbod samen te stellen voor deze leerlingen vraagt om een zorgvuldige afweging. Leerlingen moeten voldoende kansen krijgen om bepaalde doelen alsnog te behalen.

slo

- Om greep te houden op dit cyclische proces en om te kunnen verantwoorden waarom bepaalde keuzes gemaakt zijn, dienen de stappen goed te worden vastgelegd.

Uitgangspunt 3: Streven naar hoge doelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

- Centraal staat dat voor alle leerlingen hoge doelen gesteld worden, dus ook voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.
- De leerkracht brengt systematisch in kaart wat een leerling kan en neemt op basis van deze gegevens verantwoorde beslissingen over het te geven onderwijs.

slo

Product: Leerroutes taal

- Leercurves
- Beheersingsdoelen
- Cumulatief van opbouw
- Plannen van onderwijs (vanaf groep 6)
- Kenmerken van de taakuitvoering in relatie tot leerjaar, onderwerp en soort tekst



Leerjaar	Eind groep 2
Onderwerpen	Concreet,
Soort tekst (voorbeelden)	Prentenboeken, informatief beeldmateriaal zoals tekeningen, foto's, video's, CD-roms, pictogrammen, logo's

Passende perspectieven taal - leerroute 2 lezen - versie januari 2012

slo

Uitleg over de opbouw van de leerroutes, nl in leercurves. Een curve geeft een bepaalde ontwikkeling aan, in dit geval van de inhoud van taaldoelen op 4 verschillende domeinen: gespreken/spreken/luisteren, lezen, schrijven en taalverzorging. De taaldoelen zijn cumulatief van opbouw: het aantal doelen verandert, het abstractieniveau van de doelen, het toepassingsniveau (contexten) en de moeilijkheidsgraad van teksten. De leerling maakt binnen deze curve zijn eigen ontwikkeling door en is het aan de leerkracht om dit onderwijs te plannen, passend bij de leerling. Hij/zij kan daarbij gebruik maken van de onderscheidende kenmerken die onder de leerroutes staan.

Dit passend onderwijsaanbod wordt vooral ingezet vanaf groep 6. Dan is vaak duidelijk of een leerling een ontwikkelingsperspectief nodig heeft en wat hij nog wel/niet kan behalen, wat zijn uitstroomperspectief is en of er een beslissing genomen moet worden over het formuleren van meer passende doelen op de niveaus van passende perspectieven ipv of het niveau van 1F.

Leerroute 1: Luisteren		Naar referentieniveau 1F		Referentieniveau 1F
→ Complexiteit →	Evaluëren			<ul style="list-style-type: none"> - Verwoordt een oordeel over een tekst(deel) of tv- of radioprogramma - Interpreteert informatie en meningen (dicht bij leerling) - Benoemt na het luisteren naar een tekst de verschillende meningen over een onderwerp - Legt een verband tussen tekstuele informatie en eigen kennis en ervaring
	Interpreteren			<ul style="list-style-type: none"> - Herkent een verband tussen tekstuele informatie en eigen ervaringen - Kan na beluisteren van een tekst relevante informatie aangeven (op papier) - Geeft informatie gestructureerd weer - Maakt aantekeningen
	Samenvatten	<ul style="list-style-type: none"> - Speelt een voorgelezen of verteld verhaal na - Ordent illustraties over het verhaal met behulp van de leerkracht 	<ul style="list-style-type: none"> - Vertelt een verhaal in grote lijnen na (met illustraties) - Omcirkelt relevante informatie na het beluisteren van een tekst - Past instructie van leerkracht toe - Onderscheidt hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar, wanneer) - Stemt zijn manier van luisteren op vooraf gegeven opdracht 	<ul style="list-style-type: none"> - Herkent een mening als deze door signaalwoorden wordt geïntroduceerd - Ordent informatie in zo ver deze dicht bij leerling staat - Kan meningen inventariseren - Geeft informatie uit een eenvoudige tekst redelijk nauwkeurig weer - Past instructie van de leerkracht consequent toe - Herkent de hoofdpunten in (nieuws) berichten
	Begrijpen	<ul style="list-style-type: none"> - Kan instructie en mededelingen begrijpen en uitvoeren - Laat zien dat hij naar een ander luistert - Wijst een genoemd plaatje, letter of woordje aan - Onderscheidt met behulp van picto's hoofdcomponenten (wie, wat, waar) van een verhaal 		
Leerjaar	Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
Onderwerpen	Concreet, alledaags, contextgebonden		Abstracter, minder contextgebonden	
Soort tekst (voorbeelden)	(Interactief) Voorgelezen prentenboeken, versjes en liedjes, gedragsaanwijzingen, instructie bij speel-activiteiten	Voorgelezen of verteld verhaal, voorstelling, aanwijzing leerkracht, medelezing in kringgesprek	Voordracht medelezing, lesinstructie leerkracht, routebeschrijving, programma op de computer, nieuwsbericht	Een overtuigend pleidooi voor bijvoorbeeld meer speeltoestellen op het schoolplein, een verslag van een opdracht

Een leerroute bestaat uit een beschrijving van doelen gekoppeld aan benodigde taalvaardigheden, te weten: begrijpen, samenvatten, interpreteren, evalueren. Dit zijn vaardigheden in oplopende complexiteit. Doelen rondom evalueren zijn moeilijker dan die van samenvatten.

Een leerroute is opgedeeld in leerjaren. Ook dat onderscheid kent een opbouw: doelen in leerjaren groep 5/6 zijn moeilijker dan die uit andere leerjaren en borduren voort op doelen uit eerdere leerjaren (cumulatief). Vanaf groep 5/6 wordt meestal pas een leerroute gekozen en zijn vooral de doelen uit die leerjaren relevant. Maar het kan zijn dat de leerling vastloopt in die doelen, dan kan worden teruggeregpen op doelen uit eerdere leerjaren.

Het is niet de bedoeling dat deze doelen uit eerdere leerjaren wordt gebruikt om leerlingen in de leerjaren 1-2, 3-4 te plaatsen in een leerroute. Deze leerlingen zijn nog te jong om in een leerroute te plaatsen, zij zullen nog veel baat hebben bij het reguliere aanbod om ze een stapje verder te helpen (uitzonderingen daargelaten). Vanaf groep 5/6 kan het plaatsen in een leerroute wel en is de informatie uit eerdere leerjaren van belang om daarop te kunnen teruggrijpen en om de doorgaande lijn in de opbouw van het domein te zien.

Leerroute 2: Luisteren		Naar referentieniveau 1F		Referentieniveau 1F
→ Complexiteit →	Evaluëren			- Verwoordt een oordeel over een tekst(deel) of tv- of radioprogramma
	Interpreteren			- Interpreteert informatie en meningen (dicht bij leerling) - Herkent een mening als luisterdoel - Ordent informatie (dicht leerling) - Legt een verband tussen tekstuele informatie en eigen kennis en ervaring
	Samenvatten	- Speelt een voorlezen of verteld verhaal na - Ordent illustraties over het verhaal met behulp van de leerkracht	- Herkent een verband tussen tekstuele informatie en eigen ervaringen - Vertelt een verhaal in grote lijnen na (met illustraties) - Omcirkelt relevante informatie na het beluisteren van een tekst - Past instructie van leerkracht toe - Onderscheidt hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar, wanneer)	- Kan na beluisteren van een tekst relevante informatie aangeven (op papier) - Past instructie van de leerkracht consequent toe - Geeft de hoofdlijnen van een tekst in eigen woorden weer - Sterkt zijn manier van luisteren af op vooraf gegeven opdracht
	Begrijpen	- Kan instructie en mededelingen begrijpen en uitvoeren - Laat zien dat hij naar een ander luistert - Wijst een genoemd plaatje, letter of woordje aan - Onderscheidt met behulp van picto's hoofdcomponenten (wie, wat, waar) van een verhaal		- Benoemt hoofdzaken uit de tekst - Selecteert belangrijke informatie uit een tekst - Maakt onderscheid tussen globaal en selectief/gericht luisteren - Herkent de hoofdpunten in (nieuws) berichten
Leerjaar	Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8
Onderwerpen	Concreet, alledaags, contextgebonden		Abstracter, blijft wel dicht bij leefwereld	
Soort tekst (voorbeelden)	(Interactie) Voorgelezen prentenboeken, versjes en liedjes, gedragsaanwijzingen, instructie bij speelactiviteiten	Voorgelezen of verteld verhaal door medeleerling, voorstelling, aanwijzing leerkracht, medeleerling in kringgesprek	Instructie bij een spelletje, persoonlijk verhaal medeleerling, lesinstructie leerkracht	Voorbracht medeleerling, routebeschrijving, programma op de computer, (nieuws)bericht

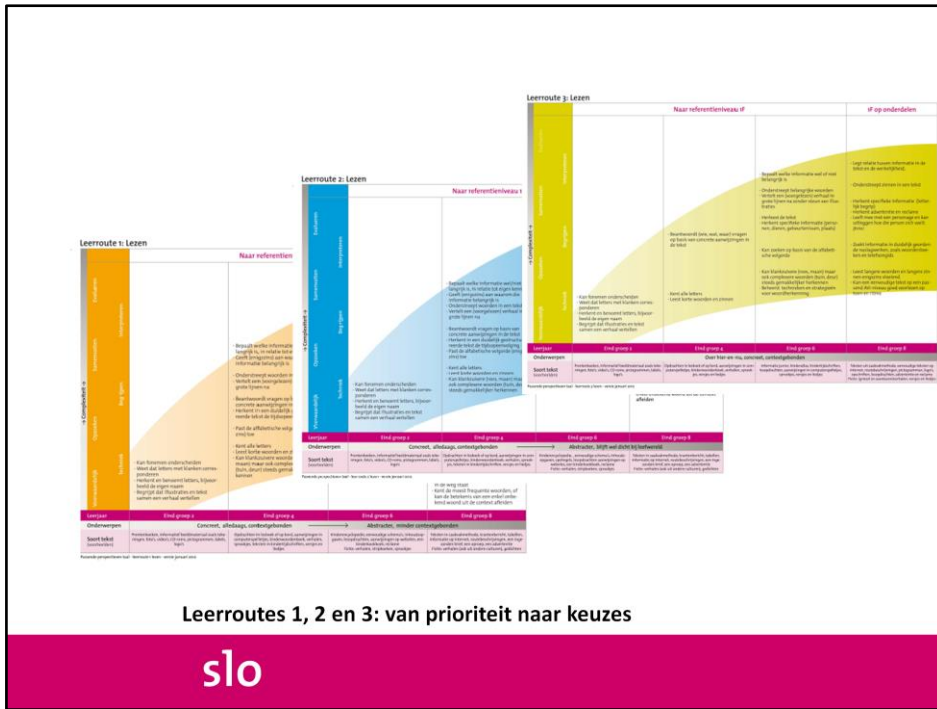
Leerroute 2 streeft in principe naar 1F, met grotendeels dezelfde doelen. Het geeft daarbij een prioritering aan, door het onderscheid te maken naar dikgedrukte doelen en niet dikgedrukte doelen. Doelen die dikgedrukt zijn, moeten zeker beheerst worden en zullen dus als eerste gekozen kunnen worden om een passend onderwijsaanbod samen te stellen. Ook zijn de complexiteit van de doelen, contexten en soorten teksten verschillend met leerroute 1.

Leerroute 3: Luisteren		Naar referentieniveau 1F		1F op onderdelen	
→ Complexiteit →	Evaluëren				
	Interpreteren				
	Samenvatten				
	Begrijpen				
		<ul style="list-style-type: none"> - Speelt een voorgelezen of verteld verhaal na of ordent illustraties over het verhaal met behulp van de leerkracht - Kan instructie en mededelingen begrijpen en uitvoeren - Laat zien dat hij naar een ander luistert - Wijst een genoemd plaatje, letter of woordje aan - Onderscheidt met behulp van picto's hoofdcomponenten (wie, wat, waar) van een verhaal 	<ul style="list-style-type: none"> - Vertelt een verhaal in grote lijnen na (met illustraties) - Omcirkelt relevante informatie na het beluisteren van een tekst - Past instructie van leerkracht toe - Onderscheidt hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar) 	<ul style="list-style-type: none"> - Herkent een verband tussen tekstuele informatie en eigen ervaringen - Herkent een relatie tussen woorden en beelden - Kan een verhaal in grote lijnen navertellen - Past instructie van de leerkracht consequent toe 	<ul style="list-style-type: none"> - (her)kent het doel van een reclameboodschap - Kan na beluisteren van een tekst relevante informatie aangeven (op papier) - Benoemt hoofdzaken uit de tekst
Leerjaar	Eind groep 2	Eind groep 4	Eind groep 6	Eind groep 8	
Onderwerpen	Over hier-en-nu, concreet, contextgebonden				
Soort tekst (voorbeelden)	(interactief) Voorgelezen prentenboeken, versjes en liedjes, gedragsaanwijzingen, instructie bij speelleeractiviteiten	Voorgelezen of verteld verhaal, voorstelling, aanwijzing leerkracht, medeleering in kringgesprek	Lesinstructie leerkracht, verslag van een opdracht, persoonlijk verhaal van medeleering	Voordracht, routebeschrijving, programma op de computer	

Passende perspectieven taal - leerroute 3 luisteren - versie januari 2013



Leerroute 3 streeft op onderdelen naar 1F. De doelen die een functionele waarde hebben, zijn overgenomen in deze leerroute. De meer cognitieve doelen zijn weggelaten. Het is van belang dat deze leerlingen, die zich voorbereiden op het praktijkonderwijs, vooral die doelen aangeboden krijgen waar zij in het vervolgonderwijs en in de maatschappij het meest aan hebben (functionele redzaamheid).



Leerroutes 1, 2 en 3: van prioriteit naar keuzes

slo

Als je de leerroutes over elkaar heen legt, zie je dat ze van elkaar verschillen. Elke leerroute kent zijn eigen kleur.

Product: Profielschetsen



- Beschrijving van verschillende leerlingprofielen, zoals dyslexie, ADHD, ESM, etc
- Per beperking of profiel is er een korte karakteristiek van de beperking, waarna wordt ingezoomd op mogelijke gevolgen daarvan op de taalontwikkeling.
- Tips waarmee u de leerlingen kunt ondersteunen.
- Verwijzing naar enkele belangrijke bronnen.
- Aanwijzingen in welke route de betreffende leerlingen doorgaans te vinden zijn.

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/profiel/>

slo

Product: Maatwerk aanpassingen

- Leerlingen met speciale onderwijsbehoeften zijn gebaat bij aanpassingen die aansluiten bij hun profiel en ontwikkeling.
- Maatwerk aanpassingen geven suggesties voor leerkrachten bij het vormgeven van passend onderwijs voor leerlingen met bepaalde profielen en bij bepaalde taaldomeinen.
- Het gaat om aanpassingen voor 4 taaldomeinen in de instructie, vorm en tijd, inhoud omgeving en/of hulpmiddel.

Gesprekken/sprekken - Dyslexie	
Dyslexie	Tijds aanpassingen bij dwalen eind groep 5 en eind groep 8
instructie	<input type="checkbox"/> Help de leerlingen om zich voor te bereiden en te reflecteren op gesprekken en sprekebeurten. <input type="checkbox"/> Stimuleer het leren (kansen door leerlingen voor te bereiden op het reflecteren op gesprekken en sprekebeurten. <input type="checkbox"/> Laat leerlingen vaker oefenen met beelden en sprekebeurten (bijvoorbeeld met behulp van een afbeelding of verhalen bij taalkunsten). <input type="checkbox"/> Geef constructieve feedback of feedback op sprekebeurten (dit is voor alle leerlingen belangrijk, maar met name ook bij leerlingen met dyslexie die belangrijk zijn). <input type="checkbox"/>
Vorm en tijd	<input type="checkbox"/> Geef de leerling tijd om zich tijdens een gesprek uit te drukken. <input type="checkbox"/>
inhoud	<input type="checkbox"/> Maak een minmap van belangrijke woorden als het gaat bij de leerstof

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/maatwerk/>

Opdracht 1.

Passende perspectieven Circuit

Doel: Inventariseren wat de producten van Passende perspectieven taal zijn

Werkvorm: Circuit

- Tafel 1: Wegwijzer
- Tafel 2: Leerroutes (in kleur en op A3-formaat)
- Tafel 3: Profielschetsen
- Tafel 4: Maatwerkaanpassingen

4 groepen, 15 minuten per tafel en dan doorgaan naar volgende tafel

Opvallende dingen noteren op geeltjes en na afloop in grote groep bespreken

slo

Opdracht 2. Methode- of doelgericht werken

- Doel: inzicht in hoe teamleden zichzelf positioneren op continuüm
- Werkvorm: zichzelf plaatsen op continuüm methode- en doelgericht werken



slo

Opdracht 3. Taal(beleids)cirkel

Doel: inventariseren van taalaanbod en aangeven van behoeftes op dit taalaanbod

Werkvorm: Taalcirkel



slo

Opdracht 4.

Inzet Passende perspectieven

Doel: Na gaan in hoeverre de uitgangspunten van Passende perspectieven aansluit bij de schoolvisie op taal.

Werkvorm: Stelling: eens/niet mee eens

Het plaatsen van een leerling in een leerroutes kan over het algemeen op verantwoorde wijze vanaf de leeftijd van 9 à 10 jaar. Vanaf 10 jaar is het voor een school duidelijk welke capaciteiten en mogelijkheden een leerling heeft als het gaat om een uitstroombestemming.

slo

Opdracht 5. Bekijken van filmfragment

Doel: Inzicht in hoe een andere school met Passende perspectieven heeft gewerkt

Werkvorm: Filmfragment bekijken, aan de hand van de volgende kijkvragen:

- Wat wordt in het filmmateriaal verstaan onder opbrengstgericht taalonderwijs?
- Welke van de genoemde aspecten enthousiasmeren jullie om met passende perspectieven aan het werk te gaan?
- Zijn situaties uit de filmfragmenten herkenbaar? Hebben jullie nieuwe dingen gehoord?

slo

Plan van aanpak maken (1)

- Het maken van afspraken over de **voorwaarden** die in school gerealiseerd moeten zijn om te kunnen starten met de invoering van Passende Perspectieven.

Deze voorwaarden zijn:

- Management staat achter visie en uitgangspunten van Passende perspectieven.
- De school is bekend met de uitgangspunten van Doelgericht Werken (HGW). In iedere groep wordt gewerkt met groepsoverzichten en groepsplannen.
- De intern begeleider, taalcoördinator wordt gefaciliteerd als intern projectcoördinator. Hij/zij is voorzitter van de werkgroep.
- Ervaringen in de werkgroep worden geregistreerd en zijn input voor vervolgtraject

slo

Plan van aanpak maken (2)

- Het samenstellen van een taalwerkgroep, te weten een intern projectcoördinator (vaak intern begeleider of een taalcoördinator) en een aantal leerkrachten die leerlingen met speciale behoeften in hun klas hebben. Deze groep gaat Passende perspectieven in het komende jaar toepassen.
- Het maken van beslissingen over wie meedoen, wat er gedaan moet worden en wanneer. Het is van belang om de verantwoordelijkheden, inclusief een tijdplanning goed in beeld te hebben, voordat er daadwerkelijk met de implementatie van Passende perspectieven gestart kan worden.



Bijlage 1.3: Overzicht producten

taal

slo

nationaal
expertisecentrum
leerplan-
ontwikkeling

Bijlage 1.3 Overzicht van de producten voor Taal

Passende Perspectieven heeft voor taal de volgende producten ontwikkeld:

- Wegwijzer Passende Perspectieven taal
- Overzichten van leerroutes taal
- Leerroutes taal op A3 formaat
- Profielschetsen taal
- Maatwerk aanpassingen

Passende perspectieven taal - Wegwijzer

In deze inleidende publicatie staat beschreven om welke leerlingen het gaat die 1F voor taal niet halen, wat de leerroutes taal inhouden en hoe ze tot stand zijn gekomen en hoe u de leerroutes taal en andere producten van Passende perspectieven kunt gebruiken.

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/wegwijzer/>

Passende perspectieven taal - Overzichten van leerroutes taal

Het project Passende Perspectieven wil intern begeleiders (IB'ers), taalcoördinatoren en leraren ondersteunen bij het maken van (inhoudelijke) keuzes. Bijvoorbeeld voor leerlingen voor wie een ontwikkelingsperspectief is vastgesteld en waar de school nu voor de vraag staat wat een passend aanbod is voor deze leerlingen. Deze inhoudelijke keuzes zijn omschreven in de vorm van drie leerroutes, die in de deze publicatie worden toegelicht. De leerroutes vindt u per taaldomein in de bijlagen. De leerroutes geven aan wat leerlingen moeten kennen en kunnen met het oog op hun vervolgonderwijs. Zo kan de school werken aan landelijke, hoge doelen, maar wel op die onderdelen die perspectief bieden voor deze leerlingen.

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/routes/>

Passende perspectieven taal - Leerroutes op A3-formaat

Het opbrengstgericht werken en maken van keuzes is een proces waarbij vaak meerdere mensen binnen uw team betrokken zijn. De leerroutes op A3-formaat bieden de mogelijkheid om met elkaar deze inhoudelijke discussie te voeren.

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/routes/>

Passende perspectieven taal – Profielschetsen

De profielschetsen geven zicht op welke groepen leerlingen 1F niet halen en op welke taalonderdelen. Per beperking of profiel is er een korte karakteristiek van de beperking, waarna wordt ingezoomd op mogelijke gevolgen daarvan op de taalontwikkeling. Vervolgens krijgt u een aantal tips waarmee u de leerlingen kunt ondersteunen. Verder verwijzen we naar enkele belangrijke bronnen. In de profielschets vindt u eveneens aanwijzingen in welke route de betreffende leerlingen doorgaans te vinden zijn.

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/profiel/>

Passende perspectieven taal – maatwerk aanpassingen

Leerlingen met speciale onderwijsbehoeften zijn gebaat bij aanpassingen die aansluiten bij hun profiel en ontwikkeling. Maatwerk aanpassingen geven suggesties voor leerkrachten bij het vormgeven van passend onderwijs voor leerlingen met bepaalde profielen en bij bepaalde taaldomeinen.

<http://www.passendeperspectieven.slo.nl/taal/maatwerk/>